

MAGYAR CORVIN-LÁNC TESTÜLET

**EURÓPAI ÖRÖKSÉG ÉS
KERESZTÉNY GYÖKEREK**
ELŐADASSOROZAT

2024. MÁRCIUS 12.

Magyar Corvin-lánc Testület
Európai örökség és keresztény gyökerek – előadássorozat
2024. március 12.

Adorjáni Zsolt

**„Hazugságot nem ismerő
üllőn kovácsold nyelvedet!”**

**Az uralkodóval való költői beszéd hagyománya az
antikvitásban és azon túl**

Budapest, Roheim-villa
2024. március 12.

Pindaros: 1. pythói óda, 81–100

Ha megfelelően szólsz, az emberek gáncsa nem követ. (...) Amit azok hallanak, sokszor sérti lelküket, kivált ha mások kiválóságáról van szó. Ezzel együtt, mert jobb az irigység a szánakozásnál, ne tántorodj el a nemes cselekedetektől! Hazugságot nem ismerő üllőn kovácsold nyelvedet! S ha valami jelentéktelen is származnék tőled, az általad nagyobbak fog tetszeni. (...) Ha jó hírnek akarsz örvendeni, ne szűnj meg bőkezűnek lenni. Mint kormányos engedd ki a szélben vitorládat, s ne hagyd, hogy a nyereségvágy megbéklyózzon. A halandót követő hírnév fogja egyedül az elhunyt férfiak életmódját megőrizni a bölcsek és költők műveiben. Így nem múlik el Kroisos nemességének dicsősége sem, míg az ellenségeit kegyetlen szívvel ércbikában megperzselő Phalarist örök gyalázat tartja fogva, s nem fogadják körükbe az ifjak lantjuk puha játékával sem. A jó szerencse a legfőbb kegye a sorsnak, a jó hírnév a második. Aki mindkettőt megszerzi, azé a legfőbb győzelmi koszorú.

Homéros: *Ilias* 2. 484–492

Ἔσπετε νῦν μοι Μοῦσαι Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι —
ὕμεις γὰρ θεαί ἐστε πάρεστε τε ἴστε τε πάντα,
ἡμεῖς δὲ κλέος οἶον ἀκούομεν οὐδέ τι ἴδμεν —,
οἳ τινες ἡγεμόνες Δαναῶν καὶ κοίρανοι ἦσαν·
πληθὺν δ' οὐκ ἂν ἐγὼ μυθήσομαι οὐδ' ὀνομήνω,
οὐδ' εἴ μοι δέκα γλῶσσαι, δέκα δὲ στόματ' εἶεν,
φωνὴ δ' ἄρρηκτος, χάλκεον δέ μοι ἦτορ ἐνείη,
εἰ μὴ Ὀλυμπιάδες Μοῦσαι Διὸς αἰγιόχοιο
θυγατέρες μνησαίαθ' ὅσοι ὑπὸ Ἴλιον ἦλθον·

Ibykos: *fr. S151. 23–26 PMGF*

καὶ τὰ με[ν ἄν] Μοῖσαι σεσοφι[σ]μένα

εὖ Ἑλικωνίδ[ες] ἐμβαίεν †λόγῳ,

θνατ[ὸ]ς† δ' οὐ κ[ε]ν ἀνὴρ

διερὸς τὰ ἕκαστα εἶποι (...)

Ezeket illetően az igen tanult helikóni Múzsák lennének képesek a beszédbe lépni (~ elbeszélni?), élő ember viszont sosem tudna mindent elmondani.

Pindaros: *Hyporch. fr. 105 (a) 1–3*

Σύνες ὄ τοι λέγω

ζαθέων ιερῶν ἐπώνυμε

πάτερ, κτίστορ Αἴτνας·

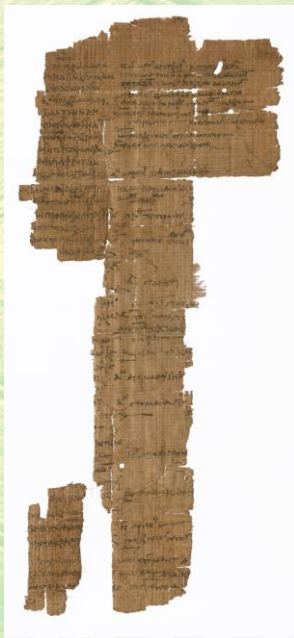
Fontold meg, amit mondandó vagyok
neked, isteni ünnepek hasonnevű ura,
Aitna atyja és alapítója!

Pap.Berol.

13417recto

Kallimachos:

Ektheosis Arsinoes

Kallimachos: *Ektheosis Arsinoes* 1–4

Αγέτω θεός, οὐ γὰρ ἐγὼ δίχα τῶνδ' αἰεΐδειν

π]ροποδεῖν Ἄπολλων

]κεν δυναίμαν

κατ]ὰ χεῖρα βᾶσαι.

Hadd vezessen az istenség engem, hiszen enélkül
nem [tudnék] énekelni, [és ha] Apollón [nem
szegődnék hozzá, hogy] előttem járjon, [nem]
lennék képes, [a múzsai fogatot] kezem alá hajtani.

νύμφα, σὺ μὲν ἄστεριαν ὑπ' ἄμαξαν ἤδη

κλεπτομέν]α παρέθει<ς> σελάνα

(5 sk.)

Nimfa, te (mintegy) elragadtatván
haladtál el a Hold mentén az égi
Szekér alá.

Pindaros *fr.* 133

οἷσι δὲ Φερσεφόνα ποινὰν παλαιοῦ πένθεος
δέξεται, ἐς τὸν ὕπερθεν ἄλιον κείνων ἐνάτω ἔτει
ἀνδιδοῖ ψυχὰς πάλιν, ἐκ τᾶν βασιλῆες ἀγαοὶ
καὶ σθένει κραιπνοὶ σοφία τε μέγιστοι
ἄνδρες αὖξοντ'· ἐς δὲ τὸν λοιπὸν χρόνον ἦροες ἀ-
γνοὶ πρὸς ἀνθρώπων καλέονται.

Homéros: *Ilias* 22. 25-32

Τὸν δ' ὁ γέρων Πρίαμος πρῶτος ἶδεν ὀφθαλμοῖσι

παμφαίνονθ' ὥς τ' ἀστέρ' ἐπεσσύμενον πεδίοιο,

ὅς ρά τ' ὀπώρης εἶσιν, ἀρίζηλοι δέ οἱ αὐγαί

φαίνονται πολλοῖσι μετ' ἀστράσι νυκτὸς ἀμολγῶ,

ὄν τε κύν' Ὀρίωνος ἐπὶ κλησὶν καλέουσι.

λαμπρότατος μὲν ὃ γ' ἐστί, κακὸν δέ τε σῆμα
τέτυκται,

καὶ τε φέρει πολλὸν πυρετὸν δειλοῖσι βροτοῖσιν·

ὥς τοῦ χαλκὸς ἔλαμπε περὶ στήθεσσι θέοντος.

Őt (Achilleust) az agg Priamos látta meg legelőször szemeivel, hogy miként viharzott a csatamezőn tündökölve mint egy csillag, mely késő nyáron válik láthatóvá s melynek sugarai a csillagok közül az éj sötétjéből kiragyognak – Órión kutyájának hívjuk. Ez a legfényesebb, ám végzetes jel is lehet és nagy lázat hoz a nyomorult emberekre. Ily fényesen ragyogott a rohanó hős mellkasán a bronzvért.

R. Wagner: *Tannhäuser* (III 2)

O du, mein holder Abendstern,
wohl grüßt' ich immer dich so gern:
vom Herzen, das sie nie verriet,
grüß sie, wenn sie vorbei dir zieht,
wenn sie entschwebt dem Tal der Erden,
ein sel'ger Engel dort zu werden!

A. B. Paine, *Mark Twain: A Biography. The Personal and Literary Life of Samuel Langhorne Clemens*

A Halley-féle üstökössel érkeztem 1835-ben. Jövő évben ismét eljön és szinte biztos vagyok benne, hogy vele távozom. Életem legnagyobb csalódása lenne, ha nem így volna. A mindenható nyilván így gondolta: Itt van ez a két kiszámíthatatlan csodabogár („unaccountable freaks”): együtt jöttek, együtt is kell elmenniük. Nagy izgalommal nézek az esemény elébe!

Köszönöm a figyelmet!